

Tilbake: Nåværende lensmann Nils Roger Duna i Flatanger ble med Trønder-Avisa ut til funnstedet. Han tenker fortsatt på liket som ble funnet i fjæra.

LIKET SOM DREV I LAND

«Et sted der ute er det noen som savner noen.
En far, sønn eller bror er borte, uten at
familien vet hva som skjedde med ham.»

TEKST | **STIAN MANKA** FOTO | **MARIUS LANGFJORD**

Halmøya, Flatanger – tirsdag 25. april 2006

Jon Magne Havstein har tilbragt påsken i fritidsboligen i Dølvika ute på den forblåste Halmøya i Flatanger. Denne dagen har han gått seg en lang tur rundt om på øya sammen med hunden sin for å lete etter rak. Havstein kjenner til ei lita vik ved Lyrnesset der havet står rett på, og i påsken pleier det å være litt av hvert å finne.

Nordlendingen Havstein – som nå er bosatt i Lierne – kommer seg ned til en bergnabb som ligger like overfor den vesle vika. Der fryser han til.

For rett foran ham på bakken, delvis nedgrodd i mosen på bergnabben ligger det noe som ikke er til å ta feil av: en hodeskalle fra et menneske.

Hvor har den kommet fra? Hodeskallen ligger helt for seg selv oppe på berget. Han kikker seg rundt, og søker ned mot fjæra. I en tangvase helt nede ved flomålet finner han rester etter klær. Jon Magne Havstein slår alarm.

Politiet – med daværende lensmann Bertil Ovesen i spissen – tar seg raskt ut til Halmøya når meldingen om funnet av hodeskallen kommer.

Han blir sammen med politibetjent Jan Mortensen skyssert ut til øya av kjentmann Reidar Einvik. Havørnguide Ole Martin Dahle og den svenske naturfotografen Peter Rosén tar seg også ut til funnstedet.

Politiet finner flere beinrester spredt rundt omkring i fjæra. Lensmann Ovesen konstaterer raskt at det er et menneske som har drevet i land i vika ved Lyrnesset.

Liket som drev i land i Flatanger er ett av bare 12 lik som er funnet i Norge siden 1981 – og som ennå ikke har fått en identitet. Og det er det eneste uidentifiserte liket i Nord-Trøndelag politidistrikt i moderne tid.

Politiet i Nord-Trøndelag sjekket først Kripos' savnetregister da liket ble funnet. I savnetregisteret er det over 1000 personer, flere av dem er registrert i Nord-Trøndelag. Ingen passet umiddelbart til beskrivelsen fra Flatanger.

Politiets første teori var at det dreide seg om et gammelt lik. Likfunnet utløste derfor ingen stor medieinteresse. Hovedsakelig ble funnet omtalt kort på noen nettutgaver, og ble notisstoff i papiravisene.

Lensmann Bertil Ovesen fikk likevel flere telefoner fra personer som savnet noen i dagene etter likfunnet. Men ingen matchet med liket på Halmøya.

Politiets innsats i saken ble derfor konsentrert rundt å samle inn restene av det som en gang var et menneske – så godt det lot seg gjøre i det vanskelige terrenget, som nærmest fremstår som ei steinur. Liket ble funnet spredt over et større område; hodeskallen var over 20 meter fra klærne og fra beinrestene i flomålet, mens underkjeven og knokler ble funnet rundt omkring. Politiet finner det sannsynlig at fugler og dyr har dratt likdelene utover.

Værforholdene var også vanskelige. De første åstedsundersøkelsene måtte avbrytes på grunn av uvær og storm, og det ble gjort et nytt forsøk fredagen etter funnet. Nåværende Flatanger-lensmann Nils Roger Duna tok seg også ut mot funnstedet sammen med en gruppe studenter han hadde ansvaret for.

Det som ble funnet av likdeler ble sendt inn for undersøkelser.

Første stoppested var laboratorium for

Funnstedet: Bildet er tatt i forbindelse med likfunnet på Halmøya i 2006: Et vitne

Et menneske:

Hodeskallen som ble funnet levnet ingen tvil om at det var et menneske som hadde flytt i land i Flatanger. Foto: Politiet

Halmøya, Flatanger, onsdag 11. sep. 2013

Etter en tåkete og fuktig start er en uvanlig fin dag i emning ute i havgapet. Den 37 fot store sjarken til Reidar Einvik briser seg der den feier paddeflatt hav til side, og retter kursen mot Halmøya.

Lensmann Nils Roger Duna er med om bord. Han skal tilbake til funnstedet sammen med Trønder-Avisa. Lensmannen innrømmer at han av og til fortsatt tenker på mannen som drev i land.

– I løpet av et langt liv som politimann er det noen saker man tar med seg. Dette er en av dem. Av den enkle grunn at mannen helt sikkert hadde en familie, og at det er noen som savner ham, sier Duna.

Skipper Reidar Einvik har også tenkt en del på saken. Som nå, så var det han som kjørte politiet ut til Halmøya også i 2006.

patologi ved St. Olavs Hospital i Trondheim, hvor liket ble undersøkt av professor Åshild Vege.

Etter å ha undersøkt hodeskallen slår hun fast at det høyst sannsynlig er en mann som har flytt i land ute i havgapet.

Aldersbestemmelsen er vanskelig, men sømmene mellom knoklene i hodeskallen gjør at hun mener sannsynligheten er stor for at det dreier seg om en mann i 50-årene – kanskje litt eldre.

Ut fra beregninger basert på målinger av knoklene som er funnet mener professor Vege at mannen har vært mellom 180 og 185 centimeter høy.

Til politiets overraskelse slår hun også fast at personen ikke har vært død veldig lenge – minst ett år, men ikke mer enn 4-5 år.

Personen døde altså en gang mellom 2001 og 2005.

peker og forklarer på stedet hvor liket ble funnet. Fra venstre: Politibetjent Jan Mortensen, kjentmann Ole Martin Dahle og lensmann Bertil Ovesen. Foto: Peter Rosén

– Vi kjørte inn til land etterpå, og hadde med oss et menneske i en liten plastpose. Det var ikke som å bære hvilken som helst bærepose, akkurat. En gang hadde det som var oppe i posen vært et liv, og det ble agert deretter – med respekt og andekthet, sier Einvik.

Vi går i land på Lyrnesset, og lensmannen viser veien. To havørner som har tilhold på berget overfor den værutsatte vika skremmes opp, og lar vingene løfte seg over ville, men nakne landskapet.

Her var det altså at han ble funnet, den ukjente mannen.

– Som dere ser, så står havet rett på, sier Duna og peker utover.

For selv om sjøen er rolig denne dagen, kan man tydelig se strømmene som trykker taktfast på mot land. Rakved og rester av tauverk ligger strødd rundt i fjæresteinene.

Lensmannen tar oss med opp på berget, der hodeskallen ble funnet. Der ligger det nå fiskebein og krabberester.

Klær: Disse restene av klær ble funnet i fjæresteinene – sammen med beinrester. Politiet vet ikke sikkert om klærne tilhører liket, eller om de har drevet i land på et annet tidspunkt. Foto: Peter Rosén

– Dette er helt tydelig en spiseplass for fugl. Her kan de sitte uforstyrret og samtidig ha god oversikt, sier Duna – som har innfunnet seg med at likfunnet forblir en gåte.

– Vi må ha nye opplysninger for å kunne få en identitet, sier Duna til Trønder-Avisa.

For sju år etter likfunnet er de viktigste spørsmålene fremdeles ubesvart. Hvem var det som drev i land? Hvor kom han fra?

– **Han kan** ha kommet langveis fra, det er helt sikkert, sier tidligere Flatangerlensmann Bertil Ovesen.

Han har permisjon i jobben som lensmann, og jobber nå i Utrykningspolitiet. Ovesen var mannen som jobbet mest med likfunnet – men han kom ingen vei. Til det var sporene for få, og mulighetene for mange.

■ I løpet av et langt liv som politimann er det noen saker man tar med seg. Dette er en av dem.

NILS ROGER DUNA

◀◀ Ovesen forteller om et likfunn i Flatanger på 1990-tallet. Liket ble identifisert, og det viste seg å være en mann som hadde falt i sjøen utenfor Arendal. I løpet av noen uker dukket liket opp på kysten av Nord-Trøndelag. Beregninger viste at liket hadde hatt en gjennomsnittsfart på én knop på turen oppover norskekysten.

– Havstrømmene er svært sterke. Et likfunn på kysten er derfor litt som å lete etter nåla i høystakken. Det kan komme alle steder fra, sier Ovesen.

Oseanograf og professor Helge Drange ved Universitet i Bergen er ekspert på havstrømmer.

Han bekrefter lensmannens teori – liket kan ha kommet langveis fra.

– Havstrømmene langs norskekysten går fra sør til nord. Dette vet vi blant annet gjennom å ha fulgt utslipp av radioaktivt avfall fra Sellafield, sier Drange.

Han sier at det eneste sikre om likfunnet i Flatanger er at liket har havnet i sjøen sør for funnstedet.

– Det kan være langt sør, og transporttiden relativt kort, sier Drange.

Han bekrefter at et lik fra sørlandskysten og områdene rundt Skagerak kan drive til Nord-Trøndelag på under ett år.

– I løpet av to år kan det komme fra Tyskland, Nederland, og den engelske kanal, sier Drange.

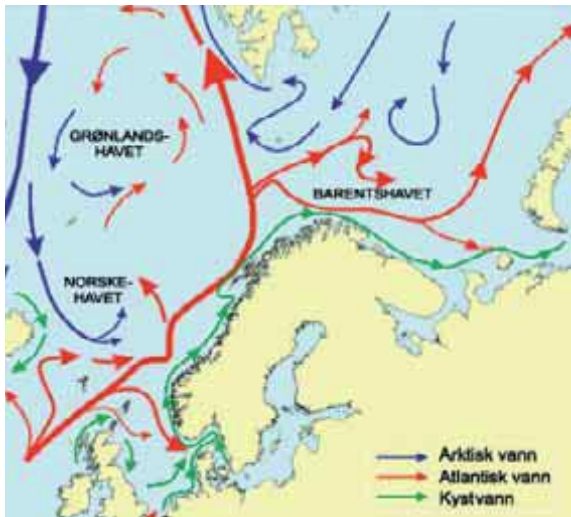
Han forteller at særskilte lokale forhold kan skape en virvel inne i en fjord, som bryter mønsteret. Men dette skjer ikke ute i havet.

– Her går havstrømmene utelukkende fra sør til nord. Det er et grunnleggende trekk ved havstrømmene på norskekysten, sier Drange.

Det døde mennesket som ble funnet på Halmøya kan derfor ha kommet fra Trøndelag, Vestlandet, Sørlandet, Sverige, Danmark, Tyskland, Nederland, Belgia,

Uoppløst: Lensmann Nils Roger Duna i Flatanger har innfunnet seg med at likfunnet på Halmøya forblir en gåte. Sju år har

Havstrømmer: Havstrømmene på norskekysten går utelukkende fra sør til nord. Liket må derfor ha havnet i sjøen sør for funnstedet.

Mappa: Politiet gjorde undersøkelser av liket, og forsøkte å spore identiteten til mannen – uten å lykkes.

Frankrike eller Storbritannia. Kanskje også fra Østersjøen.

I tillegg kan han ha falt i sjøen fra en båt. Det er tett skipstrafikk på kysten, med båter fra alle nasjoner som tenkes kan – og med mannskap fra hele verden.

Trønder-Avisa får opplyst at norsk politi ikke har fått melding om savnede fra utenlandske båter på norskekysten i den aktuelle perioden. Når det gjelder lenger sør i Europa, har ikke norsk politi oversikt.

– Vi har per i dag 12 uidentifiserte personer som er registrert i vårt savnetregister. I tillegg har vi registrert ytterligere 5 som i utgangspunktet er funnet og registrert i Sverige og Danmark, men såpass nært til grensene at vi også har dem oppført i norske registre, sier kommunikasjonsjef Anne Bye Sandal i Kripos.

Men hva med klærne som ble funnet

gått siden mannen ble funnet død i fjæra. Politiet trenger nye opplysninger for å kunne identifisere den avdøde.

i nærheten av liket? Kunne de gi en lede-tråd videre?

I politirapporter omtales klesfunnet som usikkert. Selv om klærne ble funnet like ved beinrestene, så er det ikke sikkert at de har fulgt liket. Det er mye rart som driver i land i fjæra på kysten, og klær blir funnet rett som det er.

Men i alle fall: klærne som blir funnet ved liket minner om restene av en blå kjeledress. I tillegg blir det funnet noe som inneholder flyteelementer – det kan være restene av en redningsvest, flytevest eller flytedrakt. Hva gir dette oss til sammen? Kan det ha vært en forulykket fisker som kom til Halmøya med havstrømmene?

Hodeskallen som ble funnet hadde ingen tenner. Men på underkjeven, som ble funnet litt senere – var det tre tenner.

Disse ble undersøkt av odontolog Ma-

rietta Baranowska i Trondheim. Hun kunne konstatere at tennene var friske, og ikke rammet av karies. Det vil si at avdøde ikke hadde hatt hull i noen av de tre tennene. Kan det tyde på god tannhelse, og at liket er av vestlig avstamning?

Baranowska husker saken godt, men kan ikke gi noe entydig svar på Trønder-Avisas spørsmål.

– Om jeg husker riktig ble kranium undersøkt av en rettsodontolog fra Oslo. Jeg vet ikke om de kom lenger. Jeg har ofte tenkt på denne saken, og håper på at deres reportasje kan bidra til en oppklaring, skriver Baranowska i en mail til Trønder-Avisa.

Etter likfunnet i 2006 har Jon Magne Havstein pleid å forsere det tungvindte landskapet og ta turen ut til den lille vika på Halmøya når han er på hytta. Her setter han seg ned, og hører på den stillheten som bare finnes ute ved havet. En stillhet som av og til er et øredøvende bråk når bølger og vind herjer på som verst.

Lar man tankene fare med vinden på slike steder, så kan de fare ganske langt.

– Jeg pleier å sette meg litt unna, slik at jeg kan se ned mot funnstedet, Jeg tenker på ham som endte her. For meg er det blitt en spesiell plass, nærmest en gravplass – et sted man skal vise respekt. Jeg går

ikke ned dit og trækker rundt etter det jeg opplevde, sier Havstein.

Han er en mann som fremstår som reflektert. Havstein ønsker ikke å bli med Trønder-Avisa ut til funnstedet, og ønsker heller ikke bli med på bilder. Men et intervju om saken synes han er greit.

– Jeg synes det blir feil av meg å dra med meg folk ut dit.

Havstein har ikke slått seg helt til ro med at personen han fant i fjæra i 2006 ikke er identifisert. Han har tenkt mye på hvem han var, den ukjente mannen som kom drivende med bølgene.

– Et sted der ute er det noen som savner noen. Jeg tenker på dem, de som var glad i det mennesket, og ikke vet hvor det ble av. Når man har familie selv, er det lett å leve seg inn i dette. Jeg synes det er trist. Å ende slik her ute ... Det ble en dårlig avslutning på et liv, sier Jon Magne Havstein. ■